

TOIMINTA- KERTOMUS 2022

POHJOIS-SUOMEN
HALLINTO-OIKEUS

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS
TOIMINTAKERTOMUS 2022

SISÄLTÖ

YLITUOMARIN KATSAUS	
Käsittelyaikojen hallinta vaatii työtapojen tarkastelua	3
1. OSASTON KERTOMUS:	
Paluu uuteen arkeen pandemian jälkeen	4
2. OSASTON KERTOMUS:	
Kannanhoidollinen metsästys herätti keskustelua	8
Katselmus asian selvittämiskeinona	12
Muutto häämötti, valmiussuunnittelua edistettiin	15
Pohjois-Suomi on jalkapallomestari 2022	16
Tilastoja	19

TOIMITUS

Anna-Kaisa Marski
Mikko Pikkujämsä
Renne Pulkkinen
Anne Tiainen
Marja-Riitta Tuisku
Hilppa Tuomola

VALOKUVAT

Matias Partanen
Valokuvaajamestari Reijo Koirikivi / Studio P.S.V. Oy
Hallinto-oikeuden kuva-arkisto

ULKOASU JA TAITTO

Johanna Häkkinen | JGS Bros Ky, Tampere

PAINOPAikka

Tampereen Offsetpalvelu 2023

MIKKO PIKKUJÄMSÄ
ylituomari

Käsittelyaikojen hallinta vaatii työtapojen tarkastelua

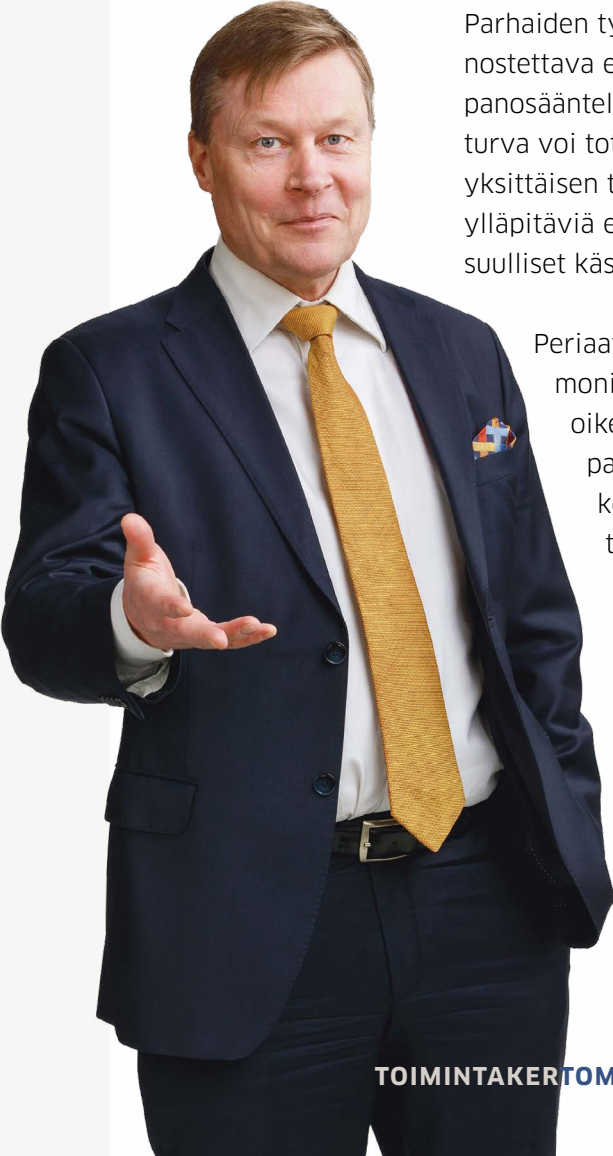
UOMIOISTUINTE käsittelyaikojen pitkittyminen on noussut Suomessa huomion kohteeksi. Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa vuonna 2022 ratkaistujen juttujen keskimääräinen käsittelyaika oli lähes tyydyttävä 9,2 kuukautta. Joissain asiaryhmissä käsittelyajat ovat kuitenkin päässeet kasvamaan liian pitkiksi. Esimerkiksi maankäyttö- ja rakennusasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 15,8 kuukautta.

Tuomioistuinta on välttämättä johdettava kokonaisuutena. Esimerkiksi turva- paikka- ja kaava-asiat kilpailevat samoista resursseista, ja kaikki asiaryhmät on voitava hoitaa kelvollisesti. Olennaisen tärkeää on turvata tuomioistuinten perusrahoitus. Tämän lisäksi käsittelyaikojen lyhentämiseksi tarvitaan työtapojen tarkastelua. Ihanteellisessa tilanteessa jokainen hallinto-oikeuteen saapuva juttu otetaan heti haltuun ja sitä työestetään aktiivisesti koko sen elinkaaren ajan.

Parhaiden työtapojen saavuttaminen voi vaatia lainsäädäntömuutoksia. On nostettava esiin ainakin kysymys siitä, voidaanko hallinto-oikeuksien kokoonpanosääntelyä keventää oikeusturvasta tinkimättä. Sen näkeminen, että oikeus- turva voi toteutua suppeassakin kokoonpanossa, vaatii luottamusta jokaisen yksittäisen tuomarin ammattitaitoon ja riippumattomuuteen. Luottamusta ylläpitäviä elementtejä on siten vahvistettava. Hyvä keino voivat olla napakat suulliset käsittelyt, joissa asianosainen pääsee kohtaamaan tuomarinsa.

Periaatteellisesti merkittävä juttu on aina voitava ja myös osattava viedä monijäsenisen kokoonpanon harkittavaksi. Pohjois-Suomen hallinto- oikeus ratkaisi kertomusvuonna laajennetussa neljän jäsenen kokoon- panossa muun ohessa erään yksittäisen opiskelijan matkakorvausta koskevan asian. Lainsäätäjä oli selvästi tarkoittanut, ettei tuon tapauksen olosuhteissa olisi oikeutta korvaukseen, mutta hallinto- oikeus piti tulkintaa perustuslain vastaisena. Viranomaistaho tyytyi hallinto-oikeuden päätökseen, ja linjanveto tuli vaikuttamaan ennakkotapauksena myös muiden vastaavassa asemassa olevien opiskelijoiden korvaushakemuksia ratkaistaessa.

Kertomusvuonna koronapandemia helpotti, mutta yleiseksi huolen- aiheeksi nousi Venäjän raaka hyökkäys Ukrainaan ja sodan paluu Eurooppaan. Tämän välittömät vaikutukset hallinto-oikeuden toi- mintaan jäivät onneksi vähäisiksi. Valmiussuunnittelun merkitys joka tapauksessa säilyi vahvana: hallinto-oikeuden on kyettävä täyttämään tehtävänsä vaikeissakin oloissa.

1. OSASTO: Paluu uuteen arkeen pandemian jälkeen

SASTOLLA työskenteli vuoden 2022 aikana keskimäärin 16 tuomaria, asessori, notaari, neljä lainkäyttösihteeriä, tuomioistuinharjoittelua suorittanut käräjänotaari ja harjoittelija. Covid19- pandemian helpotettua paranivat henkilöstön mahdollisuudet työskennellä työhuoneissaan hallinto-oikeudessa. Etätyö oli kuitenkin yhä mahdollista yhtä koko osaston yhteistä viikoittaista virastotyöpäivää lukuun ottamatta.

Jyrkkää kasvua takaisinperintäasioissa

Vaikka osastolla annettiin ratkaisuja edellistä vuotta enemmän, osaston määrällinen tulos jäi jonkin verran tavoitteesta. Vireillä olevien asioiden määrä pysyi suurin piirtein ennallaan.

Osaston suurin asiaryhmä vuonna 2022 oli ulkomaalaisasiat, joita kuitenkin saapui hallinto-oikeuteen edellistä vuotta vähemmän. Turvapaikka-asioissa suullisten käsittelyjen määrä palautui ruuhkavuosien jälkeen normaalille tasolle, ja suullisia käsittelyitä pidettiin vuoden aikana 12. Ongelmana turvapaikka-asioissa oli edelleen niiden pitkä käsittelyaika. Valitusten käsittelyä hidasti erityisesti se, että valitukset kohdistuivat useisiin eri maihin. Maatiedon hakeminen ja ajan tasalla pitäminen veivät yksittäistä valitusasiaa kohden huomattavasti enemmän aikaa verrattuna aikaisempaan tilanteeseen, jolloin samaa maatietoa voitiin käyttää hyödyksi useammassa valitusasiassa. Muiden ulkomaalaisasioiden määrä ensin väheni, mutta loppuvuotta kohden niiden saapumisvauhti lähti selvään nousuun.

Maankäyttö- ja rakennusasioissa pidettiin kaksi katselmusta, joista toinen koski maisematyölupaa ja toinen asemakaavavalitusta. Katselmuksista saatiin hyvää palautetta asianosaisilta. Myös hallinto-oikeuden näkökulmasta ne toivat arvokasta tietoa asian käsittelyä ja ratkaisemista varten. Tavoitteena onkin lisätä katselmuksien määrää.

Vuonna 2021 aloitettu resurssien lisääminen maankäyttö- ja rakennusasioihin alkoi vähitellen tuottaa tulosta. Monien yleiskaavoja tai tuulivoimarakentamiseen liittyviä lupia koskevien valitusasioiden materiaalit olivat laajoja, ja niiden vaatima työmäärä oli suuri. Yksittäisen tällaisen valituksen valmistelu hallinto-oikeuden istuntoon vei esittelevältä tuomarilta usean viikon, ja myös tarkastavan jäsenen perehtyminen asiaan vaati normaaliin valitusasiaan verrattuna huomattavasti pidemmän ajan. Kaikesta huolimatta vireillä olevien valitusten käsittelyä saatiin työvoiman lisääntyneenä nopeutettua, ja vireillä olevien maankäyttö- ja rakennusasioiden määrä väheni noin 60:llä vuoden aikana. Osaltaan tilannetta helpotti myös se, että asiaryhmään kuuluvia valituksia saapui hallinto-oikeuteen jonkin verran edellistä vuotta vähemmän.

Toimeentulotukiasioiden määrä kasvoi vuoden 2022 aikana räjähdysmäisesti, mikä johtui toimeentulotuen takaisinperintää koskevien hakemusten suuresta määrästä. Vuoden aikana tuli vireille 166 toimeentulotuen takaisinperintää koskevaa hallintoriitaa, joissa hakijana oli pääsääntöisesti Kansaneläkelaitos (Kela). Määrän kasvua kuvaa hyvin se, että vuonna 2020 takaisinperintahakemuksia tuli vireille kuusi ja vuonna 2021 neljä hakemusta. Hallinto-oikeus ehti vuoden 2022 aikana käsitellä noin 20 toimeentulotuen takaisinperintää koskevaa asiaa. Hallinto-oikeus katsoi, että Kelan selvittämismäärä on toimeentulotuen takaisinperintää koskevissa asioissa pidettävä erityisen korostuneena. Huomattava osa takaisinperintahakemuksista hylättiin asian ratkaisemiseksi tarvittavan selvityksen puuttumisen vuoksi.

Kaivosasioita koskevat valitukset ovat huomattavalta osin keskittyneet Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Kaivosasioita tuli vuonna 2022 vireille hallinto-oikeuteen noin 40, mikä on noin puolet enemmän kuin edeltävänä vuonna. Hallinto-oikeus järjesti marraskuussa oman kaivosasioiden koulutuspäivän, jossa oli osallistujia myös muista hallinto-oikeuksista.

Hallinto-oikeus toimittamassa katselmusta Ylivieskassa maisematyölupaa koskevassa asiassa yhdessä asianosaisten kanssa. Hallinto-oikeudesta mukana hallinto-oikeustuomari Heidi Tampio (vas.), käräjänotaari Laura Parkkisenniemi sekä hallinto-oikeustuomarit Marja-Riitta Tuisku ja Renne Pulkkinen.

Toimeentulotukiasioiden
määrä kasvoi vuoden
2022 aikana
räjähdysmäisesti.

Oppivelvollisuuden laajentaminen johti valituksiin matkakorvauksista

Vuoden 2021 elokuussa voimaan tulleella lailla oppivelvollisuus laajennettiin toisen asteen opintoihin. Oppivelvollisella on oikeus korvaukseen matkakuluista, jos matka hänen kodistaan lähimpään lukioon tai monialaiseen ammatilliseen oppilaitokseen on yli 100 kilometriä. Oikeutta korvaukseen ei ole, mikäli oppivelvollinen on vapaata hakeutumisoikeuttaan käyttäen hakeutunut opiskelemaan muuhun kuin lähimpään monialaiseen oppilaitokseen.

Hallinto-oikeus antoi ratkaisunsa muun muassa asiassa, jossa koulutuskeskuksen rehtori oli hylännyt oppivelvollisuuttaan Rovaniemellä suorittavan ivalolaisopiskelijan asuntolan ja kodin välisiä viikonloppu- ja lomamatkoja koskevan matkakorvaushakemuksen. Rehtori oli hylännyt hakemuksen, koska opiskelija ei ollut hakeutunut Inarissa sijaitsevaan oppilaitokseen. Hän opiskeli Rovaniemellä pintakäsittelyalaa, jota ei ollut Inarissa tarjolla.

Lain esitöiden mukaan monialaisella ammatillisella oppilaitoksella tarkoitettaisiin oppilaitosta, jossa on tarjolla enemmän kuin yhden koulutusalan opintoja. Hallinto-oikeus totesi, että lain esitöistä ilmenevää tulkintaa seurattaessa rehtori oli voinut hylätä matkakorvausta koskevan hakemuksen. Asiaa oli kuitenkin arvioitava myös perusoikeuksien toteuttamisen kannalta. Kysymys oli jokaisen oikeudesta oppivelvollisuuden alaan kuuluvaan maksuttomaan perusopetukseen. Hallinto-oikeuden mukaan monialaisuuden käsitettä oli tulkittava niin, että perustuslain mukainen perusopetuksen maksuttomuus ja jokaisen oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan ammatilla tulevat riittävästi turvatuiksi. Hallinto-oikeus katsoi, että kotia lähinnä sijaitsevaa oppilaitosta ei ollut pidettävä monialaisena, jos sen koulutustarjonta jäi suppeaksi, kun tarkastellaan kattavasti yhteiskunnan eri tarpeita ja yksilöiden erilaisia taipumuksia palvelevien koulutusalojen kokonaisuutta. Hallinto-oikeus kumosi rehtorin päätöksen ja palautti ivalolaisopiskelijan asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

Asiaa ratkaistiin hallinto-oikeudessa vahvennetussa neljän jäsenen kokouksessa, ja ratkaisu julkaistiin hallinto-oikeuksien ennakkotapausrekisterissä. Asiaa ratkaistaessa toimitettiin äänestys. Vähemmistöön jääneet kaksi hallinto-oikeustuomaria ja asian esittelijä katsoivat, että asiassa vallitsi niin ilmeinen ristiriita perustuslain ja tavallisen lain välillä, että oppivelvollisuuslain säännös, joka esti matkakorvauksen saamisen, olisi tullut jättää tässä asiassa kokonaan soveltamatta.

MARJA-RIITTA TUISKU

osaston johtaja, hallinto-oikeustuomari

Jokaisella on oikeus
perustuslain mukaiseen
maksuttomaan perusopetukseen
ja oikeus hankkia toimeentulonsa
valitsemallaan ammatilla.

2. OSASTO: Kannanhoidollinen metsästys herätti keskustelua

SASTOLLA työskenteli vuoden 2022 aikana keskimäärin 13 tuomaria, 1 asessori, 5 esittelijää ja 4 lainkäyttösihteeriä. Osastolla työskenteli lisäksi sivutoimisia asiantuntijajäseniä, jotka osallistuivat lähinnä lastensuojelu-, mielenterveys- ja tartuntatautiasioiden ratkaisemiseen. Asiantuntijajäsenten uuden viisivuotisen toimikauden alkaessa 1.11.2022 osa entisistä jatkoi tehtävässään, mutta osastolle saatiin myös kymmenen uutta asiantuntijajäsentä.

Osastolla ratkaistiin vuoden aikana 991 asiaa, mikä ylitti osastolle asetetun määrällisen tavoitteen. Suullisia käsittelyitä järjestettiin 42. Niistä 39 oli huostaanottoasioissa, kaksi mielenterveysasioissa ja yksi virkasuhteen irtisanomista koskevassa asiassa.

Kertomusvuonna osastolla ratkaistuista asioista 60 prosenttia oli sosiaali- ja terveydenhuoltoasioita. Itsehallintoasioita eli pääosin kunnallisasioita ratkaistuista oli noin 16 prosenttia ja veroasioita noin 9 prosenttia. Loppuosa ratkaistuista muodostui maa- ja metsätalousasioista, ympäristöasioista, valtion virkamiehiä koskevista asioista, elinkeinoasioista ja työvoima-asioista.

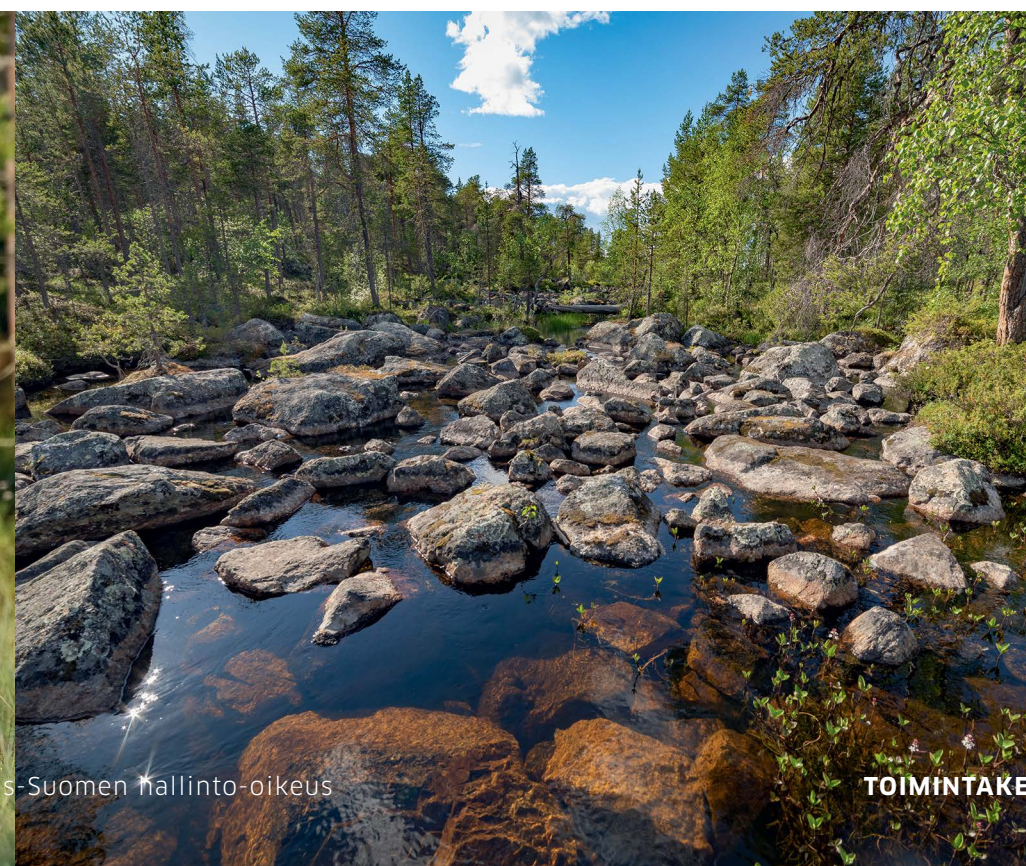
Ahmat, sudet ja karhut esillä oikeudessa

Kertomusvuonna ratkaistiin eri suurpetolajeja koskeneista poikkeusluvista tehtyjä valituksia. Ahmoja koskevissa ratkaisuissa oli kysymys Suomen riistakeskuksen kahdesta päätöksestä, joilla riistakeskus oli myöntänyt poikkeus-

luvut yhteensä kahden ahman pyytämiseen porotaloudelle aiheutuvan vahingon ehkäisemiseksi. Poikkeusluvista toinen oli myönnetty Enontekiöllä sijaitsevalle Kova-Labba -nimiselle pyyntialueelle, joka sijaitsee Käsivarren erämaan Natura 2000 -alueella. Toinen poikkeuslupa oli myönnetty Taivalkoskella sijaitsevalle pyyntialueelle, jonka läheisyydessä sijaitsee kolme eri Natura 2000 -aluetta eli Maaselkä, Etelä-Kuusamon vanhat metsät ja Hossa. Hallinto-oikeus katsoi, etteivät riistakeskuksen päätökset olleet lainmukaisia. Hallinto-oikeus kiinnitti huomiota siihen, että ahma on erittäin uhanalainen ja piti Natura-arviointia molempien päätösten osalta riittämättömänä.

Susien osalta annetut ratkaisut koskivat Saunajärven ja Revonlahden susireviirialueille niin sanotun kannanhoidollisen metsästyksen perusteella myönnettyjä poikkeuslupia. Hallinto-oikeus katsoi, etteivät riistakeskuksen päätökset olleet lainmukaisia. Hallinto-oikeus totesi, että riistakeskuksen päätöksistä ei käynyt selvästi ja täsmällisesti ilmi, mihin luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiseen ja sen myötä myös metsästyslain 41 a §:n 3 momentin soveltamisen edellytyksenä olevaan hyväksyttävään päämäärään myönnettyllä poikkeamisella oli pyritty. Pelkästään kansallisen hoitosuunnitelman tai asetusmuistion yleisten tavoitteiden toteuttaminen, jolla pyritään turvaamaan susikannan suotuisa suojelun taso, ei ollut riittävä peruste poikkeusluvun myöntämiselle. Kannanhoidollisella metsästyksellä tavoiteltava susikannan kasvun sääntely ei myöskään voi sellaisenaan olla tällainen hyväksyttävä päämäärä.

Hallinto-oikeus puolestaan hylkäsi kaksi valitusta, jotka kohdistuivat 18 karhun tappamiseen Kuhmon kaupungin alueella myönnettyyn poikkeuslupa. Hallinto-oikeus piti riistakeskuksen poikkeuslupapäätöstä luontodirektiivin tulkinta-vaikutus huomioon otettunakin metsästyslain mukaisena. Riistakeskuksen

Hallinto-oikeus katsoi, että karhukannan runsastuessa on perusteltua kiinnittää huomiota karhuista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen. Karhu on Suomessa arvostettu ja tärkeä riistaeläin, ja karhunmetsästyksellä on täällä pitkät perinteet.

päätöksen mukaan poikkeuslupan päämääränä oli kestävän käytön periaatteen mukaisesti tapahtuva adaptiivinen karhukannan hallinta suomalainen karhunmetsästyskulttuuri säilyttäen ja saalis haltuun ottaen. Hallinto-oikeus kiinnitti huomiota ensinnäkin siihen, että karhun suojelun taso on suotuisa. Direktiivillä ei pyritä toteuttamaan tällaisen tason säilyttämistä pitemmälle meneviä luonnonsuojelullisia päämääriä. Direktiivin tarkoitukseen kuuluu myös se, että direktiivin ensisijaista tavoitetta toteutettaessa otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Hallinto-oikeus katsoi, että karhukannan runsastuessa on perusteltua kiinnittää huomiota karhuista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen. Karhu on Suomessa arvostettu ja tärkeä riistaeläin, ja karhunmetsästyksellä on täällä pitkät perinteet.

Hallinto-oikeuden päätös syntyi äänestyksen jälkeen. Kaksi hallinto-oikeudessa vähemmistöön jäänyttä jäsentä katsoivat keskenään eri perustein, että riistakeskuksen olisi tullut hylätä poikkeuslupahakemus metsästyslain vastaisena.

Kehitysvammapotilas ei kuulunut psykiatriseen hoitoon

Hallinto-oikeus julkaisi vuonna 2022 Finlex-oikeustapauskokoelmassa yhden mielenterveysasiaa koskevan päätöksen. Asiassa psykiatrian erikoislääkäri oli määrännyt alaikäisen, kehitysvammaisen potilaan mielenterveystilan nojalla tahdosta riippumattomaan psykiatriseen sairaalahoitoon. Hallinto-oikeus kumosi erikoislääkärin päätöksen. Hallinto-oikeus katsoi selvitetyn, että potilaan aggressiivinen ja arvaamaton käytös tarkkailuaikana johtui hänen kehitysvammastaan. Kyseessä ei voitu katsoa olleen mielenterveyslaissa tarkoitettu vakava mielenterveyden häiriö. Hänen hoitonsa ja huolenpitonsa olisi tullut järjestää kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisena erityishuoltona. Sillä seikalla, että erityishuollon palveluja ei mahdollisesti ollut järjestetty riittävästi, ei ollut tässä suhteessa merkitystä.

COVID19-pandemiaan liittyviä tartuntatautiasioita käsiteltiin osastolla vielä alkuvuonna. Eräs valitus koski Pohjois-Suomen aluehallintoviraston joulukuussa 2021 ja tammikuussa 2022 tekemiä päätöksiä, jotka kohdistuivat sisätiloissa järjestettäviin yleisötilaisuuksiin ja yleisiin kokouksiin. Valittaja vaati päätösten kumoamista siltä osin kuin ne koskivat Rauhanyhdistysten järjestämää seuratoimintaa. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen tältä osin. Rauhanyhdistykset olivat uskonnollisia yhdistyksiä, joita ei ollut rekisteröity uskonnollisiksi yhdyskunniksi. Hallinto-oikeus katsoi, että Rauhanyhdistysten itse järjestämiä seuratilaisuuksia, joista pääosa järjestettiin niiden omissa

kokoontumistiloissa, ei voitu pitää Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnusomaisena, kirkon omissa tai niitä vastaavissa tiloissa järjestettävänä toimintana eikä muutoinkaan uskonnollisten yhdyskuntien tunnusomaiseen toimintaan kuuluvina tilaisuuksina, joita aluehallintoviraston päätökset eivät olisi koskeneet. Valittaja ei ollut esittänyt seikkoja, joiden perusteella tartuntatautilain 58 §:n mukaisten edellytysten rajoitusten määrittämiselle ei olisi voitu katsoa kysymyksessä olevina ajankohtina täyttyneen.

Ensimmäiset aluevaalivalitukset hylättiin

Uudet hyvinvointialueet näkyivät jo hallinto-oikeudessa. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaalien tuloksen vahvistamista koskevasta päätöksestä tehtiin kaksi valitusta hallinto-oikeuteen. Toinen valituksista koski vaaliviranomaisen menettelyä kotiaänestysten toimittamisessa Haapaveden ja Nivalan kaupungeissa. Toisessa valituksessa oli puolestaan kyse äänestyslippujen säilytyksestä, äänestysmenettelystä äänestyspaikoilla ja äänestyslippujen mitätömyydestä Oulun kaupungissa sekä neljän aluevaltuutetuksi valitun vaalikel-poisuudesta aluevaltuustoon. Kainuun hyvinvointialueen aluevaalien tuloksen vahvistamista koskevasta päätöksestä tehtiin yksi valitus, joka koski yhden ehdokkaan äänten laskentaa. Hallinto-oikeus hylkäsi kaikki valitukset.

ANNA-KAISA MARSKI

osaston johtaja, hallinto-oikeustuomari

H Katselmus asian selvittämiskeinona

ALLINTOTUOMIOISTUIN tekee päätöksensä useimmiten pelkän kirjallisen asiakirja-aineiston perusteella. Aina asian ratkaiseminen ei kuitenkaan ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista ilman fyysisten havaintojen tai arvioiden tekemistä. Tätä varten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (HOL) 48 §:ssä säädetään mahdollisuus järjestää asian selvittämiseksi katselmus, jossa voidaan tehdä havaintoja kiinteistöstä, maisemasta, rakennelmasta tai muusta sellaisesta kohteesta, jota ei hankaluudetta voida tuoda tuomioistuimeen. Katselmuksella tarkoitetaan siten yksinkertaistaen hallintotuomioistuimen ulkopuolella tapahtuvaa havaintojen ja arvioiden tekemistä jostakin esineestä tai tietyistä paikoista. Katselmusta koskevat säännökset eivät lain esitöiden mukaan kata tilanteita, joissa esine on tuotu tuomioistuimeen.

Katselmus rikastuttaa selvitystä

Katselmusta tai jotain muuta HOL:ssa säädettyä selvittämiskeinoa käytettäessä ei sinänsä muutu hallintolainkäyttöprosessin luonne pohjimmiltaan kirjallisena prosessina. Katselmus on vain yksi väline rikastuttaa asian ratkaisemisen pohjana olevaa kirjallista selvitystä.

Katselmuksen tarkoituksena on fyysisten havaintojen tai arvioiden tekeminen tietyistä esineistä tai kohteista, ei esimerkiksi valitusperusteiden selventäminen tai täydentäminen. Asiaa ei ratkaista yksin katselmuksessa saadun selvityksen vaan koko oikeudenkäynnin aikana kertyneen, kirjallisen aineistosta ja katselmushavainnoista muodostuvan selvityksen perusteella. Asiaa ei myöskään ratkaista itse katselmuksessa vaan myöhemmin erikseen kirjallisesti. Katselmus ei ole tilaisuus, jossa osapuolten tulisi toistaa kaikki ne seikat, joihin he vetoavat. Hallintotuomioistuin ottaa kirjallisesti esitetyt seikat joka tapauksessa huomioon asiaa ratkaistessaan. Katselmuksen sujuvuuden ja muunkin onnistumisen kannalta on olennaista, että osapuolet keskittyvät esittämään näkemyksiään katselmuksessa tekemistään havainnoista tai arvioista.

Katselmuksia järjestetään hallintotuomioistuimissa esimerkiksi ympäristön-suojelulain, vesilain, maankäyttö- ja rakennuslain, maa-aineslain, kaivoslain sekä luonnonsuojelulain soveltamista koskevista asioista. Oikeuskäytännöstä voidaan havaita, että katselmuksen kohteena voi olla myös tietojenkäsittelyjärjestelmä (KHO 2007:39).

Kohdetta kuvataan ja havainnoidaan

Hallintotuomioistuimen järjestämään katselmukseen kutsutaan HOL 48 §:n 3 momentissa edellytetyllä tavalla ainakin asianosaiset ja päätöksen tehnyt viranomainen. Katselmuksesta laaditaan pöytäkirja ja katselmuksen kohde kuvataan siten kuin sanotussa lainkohdassa säädetään. Koska asiat, joissa katselmuksia tavanomaisesti hallintotuomioistuimissa järjestetään, ovat useimmiten julkisia, osapuolten ja yleisön läsnäoloa katselmuksessa ei yleensä ole tarvetta rajoittaa. Muutoin katselmuksen järjestäminen on jätetty hallintotuomioistuimen harkintaan. Hallintotuomioistuimen harkinnassa on muun muassa se, miten katselmus käytännössä toimitetaan. Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa katselmus etenee yleensä siten, että katselmuksen aluksi puheenjohtajana toimiva hallinto-oikeuden jäsen ilmoittaa katselmuksen alkaneeksi ja toteaa läsnäolijat. Tämän jälkeen puheenjohtaja esittelee hallinto-oikeuden kokoonpanon ja muut hallinto-oikeudesta läsnä olevat. Seuraavaksi puheenjohtaja kertoo lyhyesti asiasta ja siitä, mitä katselmuksessa on tarkoitus havainnoida ja missä järjestyksessä. Katselmukseen kutsutuilla oikeudenkäynnin osapuolilla on tämän jälkeen mahdollisuus esittää alkupuheenvuorot.

Näiden jälkeen suoritetaan katselmuksen havainnointi ja arvioiden tekeminen jalkaisin. Mikäli katselmuksessa on havainnoitavana useita etäällä toisistaan olevia kohteita, tehdään siirtymät kohteiden välillä ajoneuvoin. Havainnointikieroksen aikana osapuolet voivat esittää näkemyksiään tekemistään havainnoista. Kun havainnointikierros on päättynyt, osapuolilla on mahdollisuus esittää vielä loppupuheenvuorot katselmuksessa esiin tulleiden seikkojen johdosta. Sanottujen puheenvuorojen jälkeen puheenjohtaja päättää katselmuksen. Yleensä puheenjohtaja vielä katselmuksen lopussa ilmoittaa osapuolille mahdollisuudesta toimittaa katselmuksen jälkeen hallinto-oikeuden asettamassa määräajassa kirjallinen lausuma.

Katselmus lisää vuorovaikutteisuutta

Vuonna 2022 Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa järjestettiin kaksi katselmusta, toinen maisematyölupa-asiassa Ylivieskassa ja toinen asemakaavan muuttamista koskevassa asiassa Oulussa. Ensin mainitussa asiassa oli kysymys valituksesta maisematyölupapäätöksestä, jolla oli myönnetty lupa 14 männyn kaatamiseen eräältä katuun rajoittuvalta tontilta. Valituksessa oli vedottu muun muassa siihen, että mäntyjen kaataminen johtaisi maankäyttö- ja rakennuslain 140 §:n vastaisesti kaupunki- ja maisemakuvan turmeltumiseen. Toisaalta luvansaaja toi asiassa esille, että puut ovat heikossa kunnossa ja aiheuttavat vaaraa. Hallinto-oikeus arvioi, että valitusasian ratkaiseminen edellytti katselmusta. Hallinto-oikeus teki katselmuksessa havaintoja erityisesti siitä, turmeleeko toimenpide kaupunki- tai maisemakuvaa. Lisäksi hallinto-oikeus teki havaintoja puiden kunnosta.

Jälkimmäisessä asiassa oli kysymys valituksesta, joka kohdistui asemakaavan muutoksen hyväksymistä koskevaan päätökseen. Asemakaavan muutoksessa oli osoitettu uusi asuinrakennuskortteli suunnittelualueelle, joka sijaitsee valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) alueella. Valitus perustui muun muassa siihen, että asemakaavan muutoksessa osoitettu rakentaminen ei sovellu RKY-alueelle eikä kaavan muutos täytä kaavan sisältövaatimuksia myöskään siltä osin kuin suunnittelualueelle sijoittuvaa virkistysaluetta oli kavennettu. Hallinto-oikeus arvioi, että katselmus oli tarpeen asian ratkaisemiseksi. Katselmuksessa tehtiin havaintoja erityisesti RKY-alueesta ja asemakaavan muutoksessa osoitetun rakentamisen soveltuvuudesta tähän ympäristöön sekä lähivirkistykseen soveltuvien alueiden riittävydestä kaava-alueella ja sen lähiympäristössä. Koska asiassa oli kysymys siitä, soveltuuko asemakaavan muutoksessa osoitettu rakentaminen RKY-alueelle, hallinto-oikeus kutsui katselmukseen oikeudenkäynnin osapuolten ohella museon edustajan.

Oulussa pidetyssä katselmuksessa selvitettiin sitä, soveltuiko asemakaavan muutoksessa osoitettu rakentaminen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueelle.

Allekirjoittaneen omien kokemusten perusteella katselmuksessa tehtävät havainnot ja siellä saatava selvitys poikkeuksetta selventävät asiaa ja monipuolistavat hallinto-oikeuden näkemystä asiasta. Katselmus on myös omiaan tekemään hallintolainkäyttöprosessista vuorovaikutteisempaa. Katselmus on tästä huolimatta jäänyt verrattain harvoin hyödynnettäväksi asian selvittämiseksi. Hallinto-oikeuden 1. osaston vuoden 2023 tavoitteeksi on nostettu katselmusten määrän lisääminen. Tämä on tärkeä avaus siihen suuntaan, että katselmuksesta tulisi hallinto-oikeudelle tavanomaisempi ja osapuolille tutumpi selvityskeino.

RENNE PULKKINEN

hallinto-oikeustuomari, 1. osasto

Muutto häämötti, valmiussuunnittelua edistettiin

VIESTINTÄ ja tietosuoja nostettiin kertomusvuoden aikana henkilöstön yhteisen koulutuksen aiheeksi. Toukokuussa järjestetyssä henkilökuntatilaisuudessa Sano-malehti Kalevan päätoimittaja **Sanna Keskinen** valotti median odotuksia hallinto-oikeuden tiedotustoimintaa kohtaan.

Viestintään pureutumisen tavoitteena oli nostaa hallinto-oikeuden tunnettuisuutta, jonka ei koettu vastaavan hallinto-oikeudessa tehtävän työn todellista yhteiskunnallista merkitystä. Tähän liittyi tarve kirkastaa niiden rajoitusten tuntemista, joita salassapitosäännöksistä ja henkilötietojen suojasta tiedottamiselle aiheutuu. Työtapoja pyrittiin kehittämään niin, että aktiivinen tiedottaminen lain sallimissa rajoissa muodostui mahdollisimman sujuvaksi.

Vuosi 2022 muodosti hallinto-oikeuden viimeisen täyden toimintavuoden sen Oulun Isonkadun toimitiloissa. Oulun lääninhallituksesta itsenäistynyt Oulun lääninoikeus, sen seuraaja Oulun hallinto-oikeus ja yhdistynyt Pohjois-Suomen hallinto-oikeus ehtivät toimia tiloissa yli 30 vuoden ajan. Vaikka tilat Kuvernööri-korttelissa kaupungin historiallisessa ydinkeskustassa olivat osoittautuneet toimiviksi ja muuntelukykänsiksi, hallinto-oikeuden henkilöstö odotti jo innolla pääsyä uusiin tiloihin.

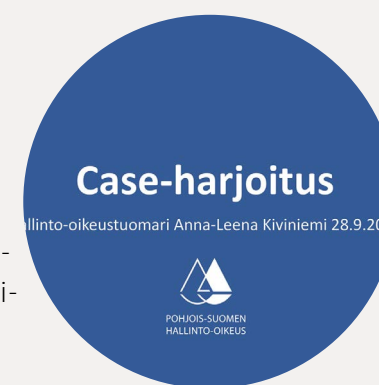
Hallinto-oikeuden uudet tilat sijoittuvat Torikadulle rakenteilla olleeseen Oulun uuteen oikeustaloon. Uusia tiloja ja niiden sisustusta esiteltiin henkilöstölle virtuaalisesti elokuussa. Samassa kuussa päästiin myös vihdoin viettämään koronan vuoksi kahteenkin kertaan siirrettyjä oikeustalon harjannostajaisia.

Hallinto-oikeus edisti omaa valmiussuunnitteluaan tiiviissä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa. Yhteistyön taustalla oli havainto siitä, että niihin viranomaispäätöksiin, joita voidaan poikkeusolojen lainsäädännön nojalla tehdä, liittyy laajalti valitusmahdollisuus hallinto-oikeuteen. Yhteistyö huipentui alkusyksyn case-harjoitukseen, jossa vietiin läpi kuvitteelliseen tilanteeseen liittyvä valitusprosessi alusta loppuun saakka.

Hallinto-oikeus oli hyvin edustettuna hallinto-oikeuksien yhteisessä laatuhankeessa, jonka teemana oli päätösten rakenteen ja kirjoitustavan kehittäminen. Hallinto-oikeus järjesti marraskuussa itse kaivosasioiden koulutuspäivän.

Itsenäisyyspäivänä tasavallan presidentti myönsi ylituomari **Mikko Pikkujämsälle** Suomen Valkoisen Ruusun komentajamerkin ja hallinto-oikeustuomari **Anne Niemelle** Suomen Leijonan 1. luokan ritarimerkin. Ylituomari osallistui myös itsenäisyyspäivän vastaanottoon Linnassa.

Joululounaan yhteydessä muistettiin eläkkeelle jäävää lainkäyttösihteeriä **Tiina Kosamoa**. Hän oli ehtinyt kokea jo muuton lääninhallituksesta ja katsoi parhaaksi siirtyä täysin palvelleena sivuun ennen uutta muuttoa.

Pohjois-Suomi on jalkapallomestari 2022

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS on osallistunut tuomioistuinten väliin jalkapalloturnaukseen aiempina vuosina kolmesti, ja menestyksestä – tai oikeastaan sen puutteesta – ei ole juuri ollut aihetta kirjoitella raportteja jälkikäteen.

Tällä kertaa lähtökohta futiskauteen vaikutti pelottavan hyvältä, sillä kevään try out -leirillä selvisi, että joukkueen sporttiseen rosteriin oli suorastaan tunkua aikaisempiin kausiin verrattuna. Lisäksi tulevaan koitokseen valmistaututtiin huolellisesti treenaamalla läpi kesän Oulun Raatin tekonurmella. Elokuun lopussa koitti h-hetki. Joukkueemme minibussin keula suunnattiin turnausta edeltävänä päivänä (virka-ajan päätyttyä!) kohti Santasportin huppeita urheilupuutteita. Menomatalla kertailtiin diaesityksen muodossa menneiden turnausmatkojen anteja sekä mietittiin, mitä niistä on jäänyt reppuun. Historia oli tältä osin hieman pilvisempi, sillä joukkueemme ei ollut aiempina vuosina voittanut ainuttakaan turnausta. Tai edes yhtään ottelua. Eikä tehnyt yhtään maalia. Näistä asetelmista lähdettiin tavoittelemaan kelkan kääntämistä. Ensimmäisen ottelun tavoitteeksi asetettiin hakeutuminen keskiviivan paremmalle puolelle. Selkeänä suunnitelmana oli siis nostaa profiliamme fair play -porukasta voittavaa futista pelaavaksi joukkueeksi.

Joukkueemme ei ollut aiempina vuosina voittanut ainuttakaan turnausta. Tai edes yhtään ottelua. Eikä tehnyt yhtään maalia.

Rovaniemelle päästyämme kokoonnuimme ravintola Gustaviin hiomaan pelitaktiikkaamme sekä viimeistelemään vaihtoketjujamme. Päätaktiikka päätettiin pitää yksinkertaisena: ”Jos haluat pizzaa, mene pizzeriaan. Jos haluat maaleja, mene maalille.” Tankkauksen jälkeen lähdimme valmistautumaan seuraavan päivän peleihin, kuten kunnon urheilijat tekevät.

Turnauspäivänä keli helli virkamiehiä heti aamusta ja Santasportin nurmi kimmelsi auringonsäteistä. Tunnelma oli hieman jännittänyt, mutta toisaalta täynnä suuria odotuksia. Yhteisen alkuerityttelyn jälkeen päivän pelit vihellettiin käyntiin. Ensimmäisessä ottelussa vastassa oli kivikova Itä-Suomi.

Ottelun alkupuoliskolla saimme tasaisesti painettua palloa vastustajan päähän, mutta Itä-Suomen vahva puolustus hankasi vastaan. Käsillä väreili historiankirjojen uusiksi kirjoittelu, sillä jokainen palloa maalille puskenut pelaaja saattoi olla joukkueemme kautta aikojen ensimmäinen maalintekijä. Sinnikkään hyökkäyspäätyyn hakeutumisen ansiosta nimensä kultaiseen palloon kirjasi lopulta tarkalla sivalluksellaan kärkimies Haho. Ja näin tilanne oli historiallinen 1-0. Tuuletukset olivat sitä luokkaa kuin turnausvoitto olisi ratkennut. Joukkueemme peli vapautui silmissä. Se taisi vapautua jopa hieman liikaa, sillä johtolukemat pysyivät taululla vain tovin, ennen kuin vastustajan tehomies unohtui vapaaksi ja puttasi pallon varmasti verkkoon. Pilli soi pelin

Taistelun tuoksinassa joukkueen kantavat voimat Lasse Linjala ja Niko Träff (maassa).

päättymisen merkiksi, ja tilastoihin merkittiin tasatulos 1-1. Hieman kaiverteli, kun historian ensimmäinen voitto lipui käsistä. Suunta oli kuitenkin oikea ja maalitili avattu.

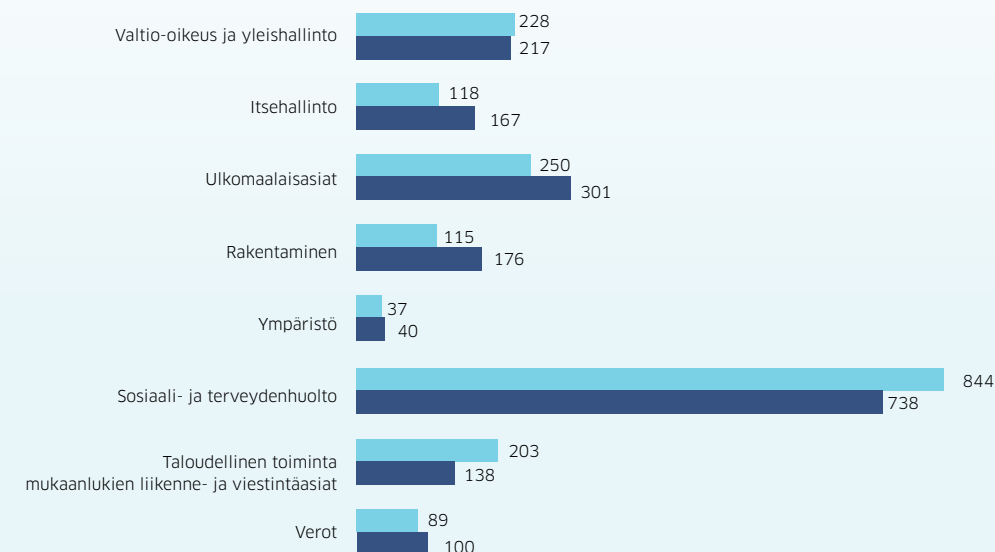
Päivän toiseen otteluun saimme vastaan turnauksen tulokkaan, ketteräjalkaisen Tuomioistuinviraston. Saimme peliin vahvan alun, ja syöttöpelimme lähti iloisesti rullaamaan. Ottelu kokonaisuudessaan oli valioliigasta ostetun Linjalan näytöstä. Hurjassa vireessä ollut Linjala pussitteli maaleja, syötteli toimistolta namupasseja liukasliikkeisen Träffin, itseluottamusta uhkuvan Jämsän sekä ennakkoluu-lottomasti pelanneen Pikkujämsän napikkaille ja johdatti joukkueemme karku-matkalle, mihin vastustaja ei pystynyt enää vastaamaan. Tulostaululle kirjattiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden historian ensimmäinen otteluvoitto ja hurjat lukemat 8-1.

Päivä rullasi eteenpäin kuin kesälomaunelmat ja voittoja pukkasi. Alkulohkon voittoa seurasi puolivälierävoitto. Välierässä vastaan asettui kestomenestyjä KKO. Ottelua tahkottiin koko rahalla ilman selvyttä voittajasta, ja lopulta pillin soidessa tilanne oli edelleen 0-0. Edessä oli rangaistuspotkukilpailu, jonka panoksena oli pääsy turnauksen finaaliin. Rankkarikisassa Oulun oma Emiliano Martinez alias Marttila oli pinkissä pelipaidassaan maalinsuulla suorastaan pelottavan kovassa vireessä. Marttilan reaktioiden ansiosta joukkueemme vei rankkarikisan lukemin 2-1.

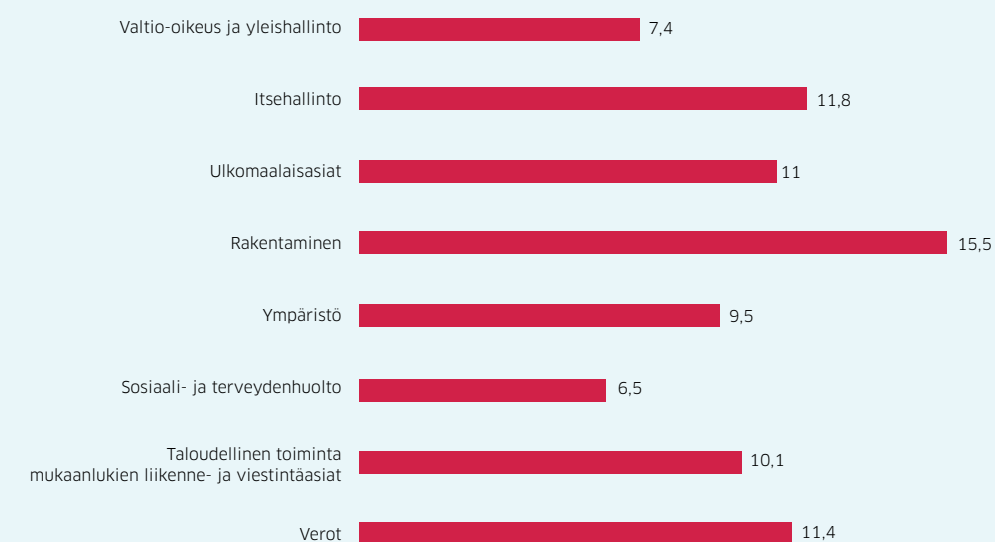
Finaalissa kohtasimme taitopelureista koostuvan Länsi-Uusimaan. Ottelu oli tilannerikas, ja palloa vietiin heti alussa vauhdilla päästä päähän. Pelin puoli-välissä lisäsimme vaihteistosta kierroksia ja vyöryimme kahden maalin turvin kohti turnausvoittoa. Pilli soi viimeisen kerran, ja Pohjois-Suomi oli mestari vuo-simallia 2022. Voitonseudut siivittivät käyntiin unohtumattomat mestaruusjuh-lat. Kiitos upeasti järjestetystä turnauksesta ja virkamiehiä virkistävistä urheilu-juhlasta. Takki auki kohti Kuopiota 2023!

Oikea laitapuolustaja, **TUOMOLA #8**

2022 saapui **1 884 asiaa**
2022 ratkaistiin **1 877 asiaa**

Keskimääräinen käsittelyaika pääasiaryhmittäin 2022

Kaikkien asioiden keskimääräinen käsittelyaika 2022 9,2 kk

[LINKKI
TILASTOIHIN](#)

POHJOIS-SUOMEN
HALLINTO-OIKEUS

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS

Torikatu 34-40, 90100 Oulu

Puhelin: 029 56 42800 Faksi: 029 56 42841

pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

oikeus.fi/hallintooikeudet/pohjois-suomenhallinto-oikeus/fi